

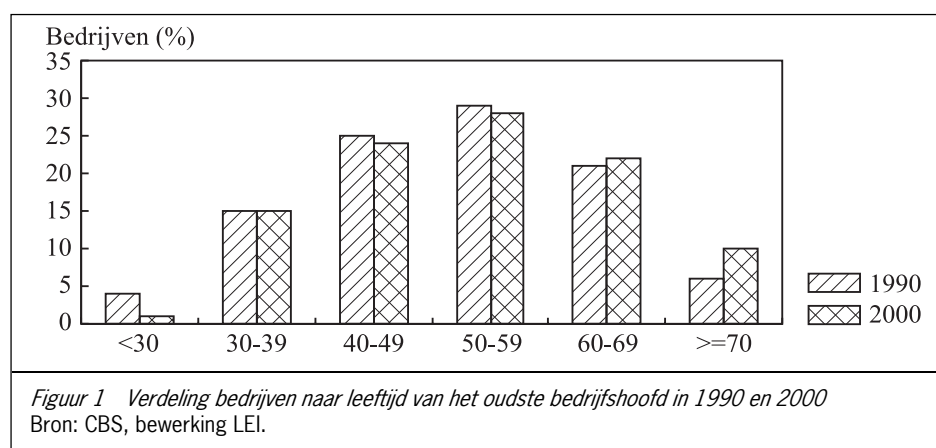
VERGRIJZING LANDBOUW NAGENOEG TOT STILSTAND GEKOMEN

Bart van der Sluis en Martien Voskuilen

De ingezette vergrijzing in de landbouw in de jaren tachtig en de eerste helft van de jaren negentig is in de laatste jaren vrijwel tot staan gekomen. Momenteel is op 60% van de bedrijven de oudste ondernemer vijftig jaar of ouder. Maar op veel bedrijven - ruim een derde - zijn er twee of meer ondernemers. Een deel daarvan wordt gevormd door toekomstige bedrijfsopvolgers. Met het oog op de toekomst van de agrarische sector speelt met name de leeftijd van die jongste ondernemer een rol. In 2000 had 44% van de bedrijven een jongste ondernemer ouder dan vijftig jaar, wat exact gelijk is aan het percentage in 1996. Ruim 30% van de jongste ondernemers is nog geen veertig jaar. Ondanks de toenemende druk op de landbouw die zich uit in een sterke afname van het aantal bedrijven, haakt de jongere garde vooralsnog niet af.

De oudste ondernemers

In afgelopen jaren is onder de agrarische ondernemers een duidelijke vergrijzing opgetreden, uitgaande van de leeftijd van het oudste bedrijfshoofd (figuur 1). Het aandeel van de bedrijven met een oudste bedrijfshoofd van vijftig jaar of ouder lag in 1980 op 51%, in 1990 op 56% en in 2000 op 60%. De groei in de jaren negentig vond hoofdzakelijk plaats in de eerste helft van de jaren negentig, want in 1996 bedroeg het aandeel al 59%. Vooral bij de bedrijfstypen akkerbouw en overige graasdierhouderij (NEG-type 4, exclusief melkveebedrijven) komen veel oudere bedrijfshoofden voor. In de tuinbouw en de intensieve veehouderij komen relatief weinig ouderen voor.

De jongste ondernemers

Voor de toekomst van de agrarische sector is het belangrijk dat er voldoende instroom van jonge ondernemers is. Om een goed beeld te krijgen van de ontwikkeling van de leeftijdsopbouw van de ondernemers in de landbouw, moet daarom niet alleen naar de leeftijd van het oudste maar ook naar die van de andere bedrijfshoofden worden gekeken. Des te meer omdat op steeds meer bedrijven twee of meer ondernemers voorkomen die het bedrijf veelal in de vorm van een maatschap of firma exploiteren (zie onder andere *Agri-monitor* juni 2000). Tussen 1996 en 2000 is het aantal ondernemingen met een meerhoofdige bedrijfsvoering gestegen van 29% naar 35%.

Van het totaal aantal bedrijven in 2000 heeft 31% een jongste ondernemer van nog geen veertig jaar terwijl bij 44% van de bedrijven de jongste ouder is dan vijftig jaar. In de afgelopen vier jaar is de leeftijdsopbouw van de jongste ondernemers over alle bedrijven bezien nauwelijks veranderd. Ook bij de afzonderlijke bedrijfstypen zijn slechts geringe verschuivingen opgetreden.

Van de melkvee-, intensieve veehouderij- en glastuinbouwbedrijven heeft ongeveer 40% een jongste ondernemer die nog geen 40 jaar is. Dit hoge aandeel gaat duidelijk samen met een laag aandeel in de klasse met ondernemers ouder dan 60 jaar. Bij de akkerbouw is de verdeling over de leeftijdsklassen erg evenwichtig: elke onderscheiden klasse omvat een kwart van de bedrijven. Relatief is de leeftijdsopbouw daar dus minder gunstig dan gemiddeld. Dit komt in nog sterkere mate naar voren bij het bedrijfstype 'overige graasdierhouderij'. Daar is in meer dan 40% van de gevallen de jongste ondernemer ouder dan 60 jaar. Dit zijn veelal kleinere bedrijven, deels stoppers uit de melkveehouderij.

Tabel 1 Procentuele verdeling van de bedrijven naar leeftijd van het jongste bedrijfshoofd en naar bedrijfstype in 2000

	Leeftijdsklassen			
	jonger dan 40	40-49	50-59	60 jaar en ouder
Melkveebedrijven	39	27	21	13
Intensieve veehouderij	41	30	20	9
Overig graasdierbedrijven	14	19	25	42
Akkerbouwbedrijven	24	25	25	25
Glastuinbouwbedrijven a)	43	26	23	8
Opengrondstuinbouw	37	25	24	13
Overig b)	29	25	23	23
Alle bedrijven	31	25	23	21

a) Inclusief champignonbedrijven; b) Onder andere gecombineerde bedrijven.
Bron: CBS, bewerking LEI.